

ในพระปรมาภิไธยพระมหากษัตริย์
ศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยที่ ๑๖/๒๕๖๕

เรื่องพิจารณาที่ ๑/๒๕๖๕

วันที่ ๑๙ เดือน ตุลาคม พุทธศักราช ๒๕๖๕

ระหว่าง { คณะกรรมการการเลือกตั้ง ผู้ร้อง
พรรคไทยรักธรรม ผู้ถูกร้อง

เรื่อง คณะกรรมการการเลือกตั้งขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยเพื่อยุบพรรคไทยรักธรรม

คณะกรรมการการเลือกตั้ง (ผู้ร้อง) ยื่นคำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคไทยรักธรรม (ผู้ถูกร้อง) ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๙๒ วรรคหนึ่ง (๓) ประกอบมาตรา ๓๐ เพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของบุคคลผู้เป็นคณะกรรมการบริหารพรรคผู้ถูกร้องตามมาตรา ๙๒ วรรคสอง และห้ามมิให้ผู้ซึ่งเคยดำรงตำแหน่งกรรมการบริหารของพรรคผู้ถูกร้องและถูกเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง ไปจดทะเบียนพรรคการเมืองขึ้นใหม่ หรือเป็นกรรมการบริหารพรรคการเมืองหรือมีส่วนร่วมในการจัดตั้งพรรคการเมืองขึ้นใหม่อีก ภายในกำหนดสิบปี นับแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ยุบพรรคผู้ถูกร้องตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๙๔ วรรคสอง

ข้อเท็จจริงตามคำร้อง พยานหลักฐานของนายทะเบียนพรรคการเมือง และเอกสารประกอบคำร้อง สรุปได้ว่า ผู้ถูกร้องเป็นพรรคการเมืองตามประกาศนายทะเบียนพรรคการเมือง ลงวันที่ ๑๖ สิงหาคม ๒๕๕๖

เดิมชื่อ “พรรคไทยรักธรรม” ปัจจุบันเปลี่ยนชื่อเป็น “พรรคไทยรักธรรม” ตามประกาศนายทะเบียนพรรคการเมือง ลงวันที่ ๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒ คณะกรรมการรวบรวมข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานของนายทะเบียนพรรคการเมืองตรวจสอบข้อเท็จจริงโดยใช้สำนวนไต่สวนที่ผู้ร้องมีมติที่ประชุม ครั้งที่ ๙๐/๒๕๖๓ เมื่อวันที่ ๔ พฤศจิกายน ๒๕๖๓ พยานในสำนวนการไต่สวนของผู้ร้องตามสำเนารายงานการรวบรวมข้อเท็จจริงและพยานหลักฐาน ลงวันที่ ๒๕ สิงหาคม ๒๕๖๔ ได้แก่ นางทองคำ วงสุวรรณ และพยานทั้งสิบให้การว่า ระหว่างเดือนกันยายน ๒๕๖๑ ถึงเดือนมกราคม ๒๕๖๒ พรรคผู้ถูกร้องเชิญชวนประชาชนในตำบลปามะคาบ อำเภอเมืองพิจิตร จังหวัดพิจิตร รวมกลุ่มทำดอกไม้จันทน์ โดยมีเงื่อนไขต้องสมัครเป็นสมาชิกพรรคผู้ถูกร้องก่อนจึงจะมีสิทธิเข้าร่วมกลุ่ม หากมีผู้สมัครเป็นสมาชิกพรรคผู้ถูกร้องครบจำนวน ๕๐๐ คนขึ้นไป สามารถเปิดสาขาพรรคได้ พรรคผู้ถูกร้องจะซื้อวัสดุอุปกรณ์การทำดอกไม้จันทน์และรับซื้อคืนในราคาดอกละ ๑ บาท โดย นายมนัส มีชานา นายเจตร วัชรหิรัญปกาศ นางโยชิตา วัชรหิรัญปกาศ และ นางรุ่งนภา ควรสมทบ ร่วมกันสอนการทำดอกไม้จันทน์ และพูดเชิญชวนในระหว่างการสอนให้สมัครเป็นสมาชิกพรรคผู้ถูกร้องโดยไม่ต้องเสียค่าบำรุงพรรคการเมือง เนื่องจากพรรคผู้ถูกร้องจะเป็นผู้ออกค่าบำรุงพรรค พยานทั้งสิบยืนยันว่า หากไม่พอใจด้วยวิธีการดังกล่าวจะไม่สมัครเป็นสมาชิกพรรคผู้ถูกร้อง ต่อมาวันที่ ๕ มกราคม ๒๕๖๒ พรรคผู้ถูกร้องเปิดสาขาพรรคที่จังหวัดพิจิตรได้ นายมนัส มีชานา ให้การว่า พยานรับคำสั่งจากหัวหน้าพรรคผู้ถูกร้องผ่าน นางสุชาดา ขวัญสกุล ให้หาสมาชิกพรรคในจังหวัดพิจิตรเพื่อเปิดสาขาพรรคผู้ถูกร้อง โดยการเสนอนโยบายการส่งเสริมอาชีพทำดอกไม้จันทน์ และมั่นใจว่าหากสมัครเป็นสมาชิกพรรคผู้ถูกร้องจะได้เข้าร่วมกลุ่มทำดอกไม้จันทน์ โดยตนเป็นผู้สำรองค่าสมัครสมาชิกพรรคทั้งรายปีและตลอดชีพให้ก่อน เมื่อเปิดสาขาพรรคผู้ถูกร้องแล้วพรรคจะโอนเงินคืน ซึ่งตนเข้าใจว่าเป็นการดำเนินการตามนโยบายของพรรคผู้ถูกร้องเพื่อช่วยเหลือชาวบ้านให้มีรายได้ นายเจตร วัชรหิรัญปกาศ นางโยชิตา วัชรหิรัญปกาศ และ นางรุ่งนภา ควรสมทบ ให้การว่าพยานทั้งสามร่วมกับ นายมนัส มีชานา หาสมาชิกพรรคผู้ถูกร้องที่ตำบลปามะคาบ อำเภอเมืองพิจิตร จังหวัดพิจิตร จริง โดยมีหน้าที่สอนทำดอกไม้จันทน์ ระหว่างนั้น นายมนัส มีชานา พูดเชิญชวนให้สมัครเป็นสมาชิกพรรคผู้ถูกร้องโดยไม่ต้องเสียค่าบำรุงพรรคการเมือง นายพิระวิทย์ เรืองลีอดลภาค (หัวหน้าพรรคผู้ถูกร้อง) ให้การว่า การทำดอกไม้จันทน์เป็นไปตามนโยบายและข้อบังคับพรรคผู้ถูกร้องซึ่งดำเนินการต่อเนื่องมาตลอด ๕ ปี มีวัตถุประสงค์สร้างอาชีพ โดยจดทะเบียนเป็นวิสาหกิจชุมชนและรับเงินอุดหนุนจากพัฒนาชุมชนมาดำเนินการเป็นทุนให้แก่สมาชิก แต่หลังจากมีพระราชกฤษฎีกา

ให้มีการเลือกตั้ง พยานปรึกษาการดำเนินการลักษณะดังกล่าวกับสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ได้รับแจ้งว่า การสมัครเป็นสมาชิกพรรคและการส่งเสริมอาชีพลักษณะนี้ไม่สามารถดำเนินการได้ พรรคผู้ถูกร้องจึงยุติการดำเนินการดังกล่าว

ผู้ร้องเห็นว่าการกระทำของพรรคผู้ถูกร้องไม่ชอบด้วยพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๑๕ วรรคหนึ่ง (๙) (๑๕) และวรรคสอง มาตรา ๒๔ และมาตรา ๒๗ เป็นการกระทำฝ่าฝืนมาตรา ๓๐ อันเป็นเหตุให้ยุบพรรคผู้ถูกร้องตามมาตรา ๙๒ วรรคหนึ่ง (๓) ประกอบมาตรา ๓๐ จึงมีมติในการประชุม ครั้งที่ ๙๗/๒๕๖๔ เมื่อวันที่ ๑๒ ตุลาคม ๒๕๖๔ ให้ยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อสั่งยุบพรรคผู้ถูกร้องตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๙๒ วรรคหนึ่ง (๓) ประกอบมาตรา ๓๐ และขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย ดังนี้

(๑) มีคำสั่งยุบพรรคผู้ถูกร้อง

(๒) มีคำสั่งเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของบุคคลผู้เป็นคณะกรรมการบริหารพรรคผู้ถูกร้อง คือ นายพีระวิทย์ เรืองลือดลภาค (ชื่อ - สกุลเดิม นายนราวิชัย ชะยะ) นายสุพัฒพงศ์ แยมอิม นายวิวัฒน์ พูลเกตุ นายณรงค์ฤทธิ์ เรียบทวี นางปราณี อังศิริจินดา นายพักรุดิน วายาโยะ นายธงชัย แสงสุมาตร นายสมพร พิบูลย์ นางสาวชล ไม้เจริญ นายนพดล พรหมนุช นายสุนทรเทพ ทองสาน นางนิตยา ยอดเจริญ และ นางพัทธ์พิมล ฉิมนาคพันธ์ (ชื่อ - สกุลเดิม นางเรณู ฉิมนาคพันธ์)

(๓) มีคำสั่งห้ามมิให้ผู้ซึ่งเคยดำรงตำแหน่งกรรมการบริหารของพรรคผู้ถูกร้อง และถูกเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งไปจดทะเบียนพรรคการเมืองขึ้นใหม่ หรือเป็นกรรมการบริหารพรรคการเมือง หรือมีส่วนร่วมในการจัดตั้งพรรคการเมืองขึ้นใหม่ภายในกำหนดสิบปีนับแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคผู้ถูกร้อง

ประเด็นที่ศาลรัฐธรรมนูญต้องพิจารณาเบื้องต้นมีว่า ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจรับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัยตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๙๒ วรรคหนึ่ง หรือไม่ เห็นว่า ข้อเท็จจริงตามคำร้องและเอกสารประกอบคำร้องเป็นกรณีที่ผู้ร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยเพื่อมีคำสั่งยุบพรรคผู้ถูกร้องตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๙๒ วรรคหนึ่ง เมื่อผู้ร้องมีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าผู้ถูกร้องกระทำการอันเป็นเหตุให้ศาลรัฐธรรมนูญยุบพรรคผู้ถูกร้องตามมาตรา ๙๒ วรรคหนึ่ง (๓)

ประกอบมาตรา ๓๐ และผู้ร้องยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อสั่งยุบพรรคผู้ถูกร้อง ศาลรัฐธรรมนูญจึงมีคำสั่งรับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัยตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๗ (๑๓) ประกอบพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๙๒ วรรคหนึ่ง และให้ผู้ถูกร้องยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา ผู้ถูกร้องยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาและเอกสารประกอบ สรุปได้ว่า

๑. พรรคผู้ถูกร้องมีนโยบายส่งเสริมความรู้และสนับสนุนการประกอบอาชีพเสริมให้แก่ประชาชน โดยรวมกลุ่มจัดอบรมผ่านองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือหน่วยงานของรัฐ เมื่อผ่านการฝึกฝนการทำดอกไม้จันทน์แล้ว พรรคผู้ถูกร้องจะแนะนำให้สมาชิกรวมตัวกันจัดตั้งเป็นวิสาหกิจชุมชนเพื่อดำเนินการผลิตและจัดจำหน่าย ใช้ชื่อว่า “วิสาหกิจชุมชนไทรภักธรรม” โดยไม่ได้รับซื้อดอกไม้จันทน์ไว้เองแต่จะหาผู้รับซื้อดอกไม้จันทน์ให้ เว้นแต่พรรคผู้ถูกร้องรับซื้อไว้ในกรณีที่น่าดอกไม้จันทน์ไปใช้ในกิจกรรมทางการเมือง การดำเนินการดังกล่าวทำให้ประชาชนรวมตัวกันจัดตั้งวิสาหกิจชุมชน จำนวน ๖ แห่ง และการสมัครเป็นสมาชิกพรรคการเมืองมีขั้นตอนและวิธีการกำหนดได้ตามข้อบังคับพรรคผู้ถูกร้อง ผู้สมัครต้องชำระค่าบำรุงพรรคการเมืองโดยสามารถเลือกว่าจะชำระแบบรายปีหรือแบบตลอดชีพ พรรคผู้ถูกร้องไม่เคยตกลงว่าผู้ใดสมัครเป็นสมาชิกของกลุ่มทำดอกไม้จันทน์แล้ว ผู้นั้นมีสิทธิสมัครเข้าเป็นสมาชิกพรรคผู้ถูกร้องโดยไม่ต้องเสียค่าบำรุงพรรคการเมือง และไม่บังคับหรือจูงใจให้ประชาชนที่ประสงค์จะสมัครเป็นสมาชิกกลุ่มทำดอกไม้จันทน์ต้องสมัครเป็นสมาชิกของพรรคผู้ถูกร้องก่อน การสมัครเป็นสมาชิกกลุ่มทำดอกไม้จันทน์เป็นการดำเนินการที่แยกจากการสมัครเป็นสมาชิกพรรค หัวหน้าพรรคหรือกรรมการบริหารพรรคผู้ถูกร้องไม่เคยสั่งให้บุคคลหนึ่งบุคคลใด สนับสนุน สำรองจ่าย หรือจ่ายเงินค่าบำรุงพรรคการเมืองแทนผู้สมัครเป็นสมาชิกพรรค

๒. พยานในสำนวนการไต่สวนของผู้ร้อง ได้แก่ นางทองคำ วงสุวรรณ นางลำยอง น่วมด้วง และ นางสาวสุทิน พุกยอด เคยเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของพรรคผู้ถูกร้องแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง จังหวัดพิจิตร เขตเลือกตั้งที่ ๑ เขตเลือกตั้งที่ ๒ และเขตเลือกตั้งที่ ๓ ตามลำดับ ระหว่างการหาเสียงบุคคลทั้งสามเรียกร้องให้พรรคผู้ถูกร้องจัดหาเงินสนับสนุน ซึ่งพรรคผู้ถูกร้องขอให้บุคคลทั้งสามเดินรณรงค์หาเสียงโดยใช้นโยบายของพรรคโดยสุจริต เทียงธรรม และมีได้จัดหาเงินให้สร้างความไม่พอใจให้กับบุคคลทั้งสาม ส่วน นายมนัส มีชานา เคยเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อของพรรคผู้ถูกร้อง ลำดับที่ ๒๘ แต่ไม่ได้รับการเลือกตั้ง

จึงขอตำแหน่งทางการเมือง แต่ นายมนัส มีชาวนา ไม่ได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งใด ๆ พยานของผู้ร้องดังกล่าวมีสาเหตุโกรธเคืองกับพรรคผู้ถูกร้องมาก่อน คำให้การของพยานดังกล่าวฟังไม่ขึ้น สำหรับพยานของผู้ร้องอื่นอีก ๘ คน ล้วนเป็นบุคคลที่ยืนในสมัชชแสดงความประสงค์เข้าร่วมกลุ่มทำดอกไม้จันทน์กับ นางทองคำ วงสุวรรณ ด้วยความสมัครใจ และพยานทั้งแปดยืนสมัครเป็นสมาชิกพรรคผู้ถูกร้องโดยกรอกประวัติลงในใบสมัครเป็นสมาชิกพรรคด้วยตนเองพร้อมชำระค่าบำรุงพรรคการเมืองตามระเบียบและขั้นตอนการสมัครเป็นสมาชิกทุกประการ

เพื่อประโยชน์แห่งการพิจารณา อาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๒๗ วรรคสาม ศาลรัฐธรรมนูญมีหนังสือเรียกเอกสาร หลักฐาน หรือบุคคล ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดส่งเอกสารประกอบการพิจารณาพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๓๐ ให้ผู้ร้องจัดส่งข้อมูลและเอกสารเกี่ยวกับพรรคผู้ถูกร้อง และให้พยานของพรรคผู้ถูกร้อง ๕ ปาก จัดทำบันทึกถ้อยคำยืนยันข้อเท็จจริงหรือความเห็นเป็นหนังสือ ยื่นต่อศาลรัฐธรรมนูญ

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรและสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภাজัดส่งสำเนารายงานการประชุม (ขวเลข) บันทึกการประชุม และเอกสารประกอบการพิจารณาพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๓๐ สรุปได้ว่า บทบัญญัตินี้มีความมุ่งหมายเพื่อให้บุคคลที่เข้าเป็นสมาชิกพรรคการเมืองเป็นผู้ศรัทธาในพรรคการเมืองนั้นอย่างแท้จริง มิใช่เข้าเป็นสมาชิกพรรคเพราะอามิสสินจ้าง เพราะสมาชิกพรรคที่มุ่งหวังในอามิสสินจ้างย่อมไม่ใส่ใจการมีส่วนร่วมในการดำเนินการของพรรคการเมือง และต้องการให้ประชาชนเป็นเจ้าของพรรคการเมืองโดยการชำระค่าธรรมเนียมการเป็นสมาชิกพรรคการเมือง พรรคการเมืองต้องมีกระบวนการให้สมาชิกพรรคมีส่วนร่วม มีบทบาท และมีความรับผิดชอบอย่างแท้จริงในการดำเนินกิจกรรมทางการเมือง เพื่อให้พรรคการเมืองมีฐานะเป็นสถาบันทางการเมืองที่เข้มแข็งในระบอบประชาธิปไตย สร้างความศรัทธาและความเชื่อถือให้แก่ประชาชน

สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งจัดส่งเอกสารเกี่ยวกับพรรคผู้ถูกร้อง ได้แก่ งบการเงินของพรรคการเมือง และเงินอุดหนุนพรรคการเมืองที่ได้รับการจัดสรร ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๖๑ ถึงปัจจุบัน สรุปได้ว่า

๑. ข้อมูลเกี่ยวกับงบการเงินของพรรคผู้ถูกร้อง มีรายจ่ายสุทธิสูงกว่ารายได้ ปี ๒๕๖๐ จำนวน - ๖๑๖,๐๐๐ บาท ปี ๒๕๖๑ จำนวน - ๔,๓๔๒,๑๐๐ บาท ปี ๒๕๖๒ จำนวน - ๒,๔๙๓,๑๖๓.๖๕ บาท

และมีรายได้สูงกว่ารายจ่ายสุทธิ ปี ๒๕๖๓ จำนวน ๘,๗๓๕,๐๓๓.๓๒ บาท (สะสมนับตั้งแต่ก่อตั้งพรรคจนถึงสิ้นปีปฏิทิน) และมีสินทรัพย์ ปี ๒๕๖๐ จำนวน ๖,๑๐๐ บาท ปี ๒๕๖๑ จำนวน ๒๕๒,๐๐๐ บาท ปี ๒๕๖๒ จำนวน ๔๐๒,๙๓๖.๓๕ บาท และปี ๒๕๖๓ จำนวน ๘,๙๓๓,๑๓๓.๓๒ บาท (ณ สิ้นปีปฏิทิน)

๒. ข้อมูลเกี่ยวกับเงินอุดหนุนพรรคการเมืองของพรรคผู้ถูกร้อง ได้รับจัดสรรจากกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง ปี ๒๕๖๒ จำนวน ๑๑,๐๙๕,๘๕๓.๓๐ บาท ปี ๒๕๖๓ จำนวน ๖,๗๐๗,๖๙๔.๖๔ บาท ปี ๒๕๖๔ และปี ๒๕๖๕ ไม่ได้รับการจัดสรรเงินดังกล่าว

นายพีระวิทย์ เรืองลือตลภาค นางสาวชล ไม้เจริญ นางนิตยา ยอดเจริญ นางพัทธ์พิมล ฉิมนาคพันธ์ และ นายบุญถาวร ปัญญาสิทธิ์ จัดทำบันทึกถ้อยคำยืนยันข้อเท็จจริงหรือความเห็นสรุปได้ว่า นายพีระวิทย์ เรืองลือตลภาค หัวหน้าพรรคผู้ถูกร้อง นางสาวชล ไม้เจริญ นางนิตยา ยอดเจริญ และ นางพัทธ์พิมล ฉิมนาคพันธ์ คณะกรรมการบริหารพรรคผู้ถูกร้องตามประกาศนายทะเบียนพรรคการเมือง วันที่ ๑๖ สิงหาคม ๒๕๕๖ และ นายบุญถาวร ปัญญาสิทธิ์ ประธานที่ปรึกษาฝ่ายกฎหมายของพรรค พยานทั้งห้าให้การเพิ่มเติมจากคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาของพรรคผู้ถูกร้องว่า ผู้สมัครสมาชิกพรรคผู้ถูกร้อง ต้องชำระค่าบำรุงพรรคการเมืองโดยเลือกได้ ๒ แบบ คือ แบบรายปี จำนวน ๑๐๐ บาท หรือแบบตลอดชีพ จำนวน ๒,๐๐๐ บาท พยานทั้งห้ายืนยันว่า ไม่เคยสำรองเงินและไม่เคยสั่งการให้เจ้าหน้าที่หรือบุคคลใด จ่ายเงินค่าธรรมเนียมหรือค่าบำรุงพรรคการเมืองให้ผู้สมัครเป็นสมาชิกพรรคผู้ถูกร้อง พยานทั้งห้าไม่ได้จูงใจหรือสั่งการให้บุคคลใดจูงใจประชาชนในตำบลปามะคาบ อำเภอเมืองพิจิตร จังหวัดพิจิตร ให้สมัครเป็นสมาชิกของพรรคผู้ถูกร้องโดยชักชวนให้เข้าร่วมกลุ่มทำดอกไม้จันทน์หรือเสนอว่าจะออกค่าธรรมเนียมหรือค่าบำรุงพรรคการเมืองแทนผู้สมัคร

ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาคำร้อง คำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา ข้อมูลและเอกสารของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง บันทึกถ้อยคำยืนยันข้อเท็จจริงหรือความเห็นของพยานบุคคล และเอกสารประกอบแล้ว เห็นว่าคดีเป็นปัญหาข้อกฎหมายและมีพยานหลักฐานเพียงพอที่จะพิจารณาวินิจฉัยได้ จึงยุติการไต่สวนตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๕๘ วรรคหนึ่ง กำหนดประเด็นที่ต้องพิจารณาวินิจฉัย รวม ๓ ประเด็น ดังนี้

ประเด็นที่หนึ่ง มีเหตุสมควรยุบพรรคผู้ถูกร้องตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๙๒ วรรคหนึ่ง (๓) ประกอบมาตรา ๓๐ หรือไม่

ประเด็นที่สอง คณะกรรมการบริหารพรรคผู้ถูกร้องจะถูกเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๙๒ วรรคสองหรือไม่เพียงใด

ประเด็นที่สาม ผู้ซึ่งเคยดำรงตำแหน่งกรรมการบริหารของพรรคผู้ถูกร้องที่ถูกยุบและถูกเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งจะไปจดทะเบียนพรรคการเมืองขึ้นใหม่ หรือเป็นกรรมการบริหารพรรคการเมือง หรือมีส่วนร่วมในการจัดตั้งพรรคการเมืองขึ้นใหม่อีกไม่ได้ภายในกำหนดสิบปีนับแต่วันที่พรรคผู้ถูกร้องถูกยุบตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๙๔ วรรคสอง หรือไม่

ประเด็นที่หนึ่ง มีเหตุสมควรยุบพรรคผู้ถูกร้องตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๙๒ วรรคหนึ่ง (๓) ประกอบมาตรา ๓๐ หรือไม่

พิจารณาแล้วเห็นว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๕ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการรวมกันจัดตั้งพรรคการเมืองตามวิถีทางการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามที่กฎหมายบัญญัติ” และวรรคสอง บัญญัติว่า “กฎหมายตามวรรคหนึ่งอย่างน้อยต้องมีบทบัญญัติเกี่ยวกับการบริหารพรรคการเมือง ซึ่งต้องกำหนดให้เป็นไปโดยเปิดเผยและตรวจสอบได้ เปิดโอกาสให้สมาชิกมีส่วนร่วมอย่างกว้างขวางในการกำหนดนโยบายและการส่งผู้สมัครรับเลือกตั้ง และกำหนดมาตรการให้สามารถดำเนินการโดยอิสระไม่ถูกครอบงำหรือชี้นำโดยบุคคลซึ่งมิได้เป็นสมาชิกของพรรคการเมืองนั้น รวมทั้งมาตรการกำกับดูแลมิให้สมาชิกของพรรคการเมืองกระทำการอันเป็นการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามกฎหมายเกี่ยวกับการเลือกตั้ง”

บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๕ มีความมุ่งหมายเพื่อรับรองเสรีภาพในการจัดตั้งพรรคการเมือง โดยกำหนดกรอบของกฎหมายเกี่ยวกับการจัดตั้งและการบริหารพรรคการเมือง เพื่อให้พรรคการเมืองเป็นของประชาชนอย่างกว้างขวาง การบริหารกิจการภายในของพรรคการเมืองที่เป็นไปตามหลักความเป็นประชาธิปไตยภายในพรรคการเมือง ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและพรรคการเมืองสามารถปฏิบัติหน้าที่หรือดำเนินกิจกรรมได้โดยอิสระ ปราศจากการครอบงำหรือชี้นำโดยบุคคลหรือคณะบุคคลใดโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย โดยให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดตั้งพรรคการเมืองตั้งแต่เริ่มแรก กำหนดให้การบริหาร การส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และการดำเนินกิจกรรมอื่น ๆ ของพรรคการเมือง สมาชิกพรรคต้องมีส่วนร่วม อันเป็นการป้องกันมิให้พรรคการเมืองเป็นธุรกิจการเมืองหรือบุคคลใดบุคคลหนึ่งอาศัยความได้เปรียบทางการเงินมาเป็นผู้บงการพรรคแต่เพียงผู้เดียวหรือกลุ่มเดียวได้

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๑๕ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “ข้อบังคับอย่างน้อยต้องมีรายการ ดังต่อไปนี้... (๑๕) รายได้ของพรรคการเมือง และอัตราค่าธรรมเนียมและค่าบำรุงพรรคการเมืองซึ่งต้องเรียกเก็บจากสมาชิกไม่น้อยกว่าปีละหนึ่งร้อยบาท” มาตรา ๒๗ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “สมาชิกภาพของสมาชิกเริ่มตั้งแต่ได้ชำระค่าบำรุงพรรคการเมือง ตามจำนวนที่กำหนดในข้อบังคับแล้ว โดยจะสิ้นสุดลงตามที่กำหนดในข้อบังคับ...” และมาตรา ๓๐ บัญญัติว่า “ห้ามมิให้พรรคการเมืองหรือผู้ใดให้ เสนอให้ หรือสัญญาว่าจะให้เงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใด ไม่ว่าโดยทางตรงหรือโดยทางอ้อมเพื่อจูงใจให้บุคคลหนึ่งบุคคลใดสมัครเข้าเป็นสมาชิก ทั้งนี้ เว้นแต่สิทธิหรือประโยชน์ซึ่งบุคคลจะพึงได้รับในฐานะที่เป็นสมาชิก”

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๓๐ มีความมุ่งหมายเพื่อต้องการให้บุคคลที่เข้ามาเป็นสมาชิกพรรคการเมืองเป็นผู้ที่ศรัทธาในพรรคการเมืองนั้น อย่างแท้จริง มิใช่เข้ามาเป็นสมาชิกพรรคเพียงเพราะอามิสสินจ้าง เนื่องจากสมาชิกพรรคที่มุ่งหวัง ในอามิสสินจ้างย่อมไม่ใส่ใจการมีส่วนร่วมในการดำเนินการของพรรคการเมือง ส่วนมาตรา ๑๕ วรรคหนึ่ง (๑๕) และมาตรา ๒๗ วรรคหนึ่ง มีความมุ่งหมายเพื่อกระตุ้นให้สมาชิกพรรครู้สึก ว่าตนเองเป็นเจ้าของพรรค ส่งผลให้สมาชิกพรรคมีความใส่ใจที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการ ของพรรคการเมือง เพื่อให้ผลการดำเนินการของพรรคการเมืองคุ้มค่ากับที่ตนเองได้ชำระค่าบำรุงพรรคการเมือง ดังนั้น มาตรา ๓๐ มาตรา ๑๕ วรรคหนึ่ง (๑๕) ประกอบมาตรา ๒๗ วรรคหนึ่ง จึงมีหลักการสำคัญ ที่สอดคล้องกันว่า สมาชิกพรรคต้องมีส่วนร่วมในการดำเนินการของพรรค มิเช่นนั้น ย่อมเป็นช่องทางให้กลุ่มทุน หรือผู้มีอิทธิพลทางการเมืองเข้ามาใช้อำนาจครอบงำพรรคการเมืองโดยไม่มีสมาชิกพรรคได้แย่งคัดค้าน ทำให้พรรคการเมืองสูญเสียความเป็นประชาธิปไตยภายในพรรคการเมืองตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๕ ไม่ส่งผ่านเจตจำนงของประชาชนไปสู่การบริหารประเทศแต่กลับส่งผ่านเจตจำนง ของกลุ่มทุนหรือผู้มีอิทธิพลทางการเมืองไปสู่การบริหารประเทศแทน ซึ่งเป็นอันตรายต่อการปกครอง ในระบอบประชาธิปไตย

พรรคการเมืองเป็นสถาบันทางการเมืองที่มีความสำคัญต่อระบอบประชาธิปไตย การตั้งพรรคการเมือง เกิดจากการรวมตัวของบุคคลที่มีอุดมการณ์ทางการเมืองในแนวทางเดียวกันเพื่อดำเนินกิจกรรมทางการเมือง ตามหลักการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามพระราชบัญญัติ ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๙ พรรคการเมืองจัดตั้งขึ้น

เพื่อส่งผู้สมัครลงรับเลือกตั้ง และต้องไม่ดำเนินกิจการอันมีลักษณะเป็นการแสวงหากำไรมาแบ่งปันกัน ตามมาตรา ๒๐ การจัดตั้งพรรคการเมืองเป็นไปเพื่ออุดมการณ์ในทางการเมืองที่จะดำเนินการ เพื่อประโยชน์ของประเทศชาติเป็นสำคัญ เป็นการเมืองที่บริสุทธิ์ปราศจากการแสวงหาผลประโยชน์ส่วนตน ปราศจากการรวมตัวกันเพื่อสร้างอิทธิพลหรืออำนาจใด ๆ ในทางมิชอบ ทั้งนี้ กฎหมายให้การสนับสนุน พรรคการเมืองด้วยการให้เงินอุดหนุนพรรคการเมืองโดยกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง เพื่อไม่ให้พรรคการเมืองแสวงหาประโยชน์หรือรับประโยชน์จากบุคคลใดในทางมิชอบ

ข้อเท็จจริงปรากฏว่า ผู้ร้องรวบรวมข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานของนายทะเบียนพรรคการเมือง ที่ทำการไต่สวนแล้ว ผู้ร้องมีมติที่ประชุม ครั้งที่ ๙๐/๒๕๖๓ เมื่อวันที่ ๔ พฤศจิกายน ๒๕๖๓ ว่า ระหว่างเดือนกันยายน ๒๕๖๑ ถึงเดือนมกราคม ๒๕๖๒ พรรคผู้ถูกร้องรับสมัครสมาชิกพรรค โดยเชิญชวนประชาชนในตำบลปามะคาบ อำเภอเมืองพิจิตร จังหวัดพิจิตร รวมกลุ่มทำดอกไม้ประดิษฐ์ (ดอกไม้จันทน์) กำหนดเงื่อนไขต้องสมัครเป็นสมาชิกพรรคผู้ถูกร้องก่อน หากมีผู้สมัครเป็นสมาชิกพรรคผู้ถูกร้อง ครบ ๕๐๐ คนขึ้นไป สามารถเปิดสาขาพรรคการเมืองได้ พรรคผู้ถูกร้องจะซื้อวัสดุอุปกรณ์ การทำดอกไม้จันทน์ให้แก่สมาชิกพรรคและส่งมายังสาขาพรรคที่จังหวัดพิจิตร เมื่อทำดอกไม้จันทน์เสร็จ พรรคผู้ถูกร้องจะรับซื้อคืนในราคาดอกกละ ๑ บาท การสมัครสมาชิกพรรคผู้ถูกร้องผู้สมัครไม่ต้องเสีย ค่าสมัครสมาชิกหรือเสียค่าบำรุงพรรคการเมือง พยานในสำนวนการไต่สวนของผู้ร้องให้การสอดคล้องกัน ทั้งสืบห้าปากว่า ผู้ประสงค์เข้าร่วมกลุ่มทำดอกไม้จันทน์ต้องสมัครเป็นสมาชิกพรรคผู้ถูกร้องก่อน โดยไม่ต้องเสียค่าสมัครหรือค่าบำรุงพรรคเนื่องจากพรรคผู้ถูกร้องออกเงินค่าบำรุงพรรค หากไม่พอใจ เรื่อง การทำดอกไม้จันทน์จะไม่สมัครเป็นสมาชิกพรรคผู้ถูกร้อง โดย นายมนัส มีชานา ให้การว่า ได้รับคำสั่งจากหัวหน้าพรรคผู้ถูกร้องผ่านทาง นางสุชาดา ขวัญสกุล ให้ดำเนินการหาสมาชิกพรรค เพื่อเปิดสาขาพรรคการเมืองในจังหวัดพิจิตรโดยใช้วิธีการดังกล่าว

ข้อที่พรรคผู้ถูกร้องและพยานของพรรคผู้ถูกร้องทั้งห้าโต้แย้งว่า การดำเนินการดังกล่าว ของพรรคผู้ถูกร้องเป็นไปตามนโยบายของพรรคในการส่งเสริมอาชีพประชาชนเพื่อจัดตั้งวิสาหกิจชุมชน พรรคผู้ถูกร้องไม่ได้จัดซื้อวัสดุอุปกรณ์และไม่ได้รับซื้อดอกไม้จันทน์ไว้เอง ไม่เคยจูงใจหรือสั่งให้บุคคลใด ไปจูงใจผู้ที่ประสงค์จะสมัครสมาชิกกลุ่มทำดอกไม้จันทน์ต้องสมัครเป็นสมาชิกพรรคผู้ถูกร้องก่อน การสมัครเป็นสมาชิกพรรคต้องชำระค่าบำรุงพรรคการเมืองตามข้อบังคับพรรคและเงื่อนไขในใบสมัคร ของพรรคผู้ถูกร้อง และไม่เคยสั่งการให้บุคคลใดสำรองค่าบำรุงพรรคการเมืองไปก่อนนั้น เห็นว่า

แม้พรรคผู้ถูกร้องและพยานของพรรคผู้ถูกร้องทั้งห้าโต้แย้งปฏิเสธข้อเท็จจริงตามคำร้องของผู้ร้อง แต่หัวหน้าพรรคผู้ถูกร้องให้ถ้อยคำในสำนวนไต่สวนของผู้ร้องยอมรับว่า สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง เคยให้คำปรึกษาแก่พรรคผู้ถูกร้องกรณีการสมัครเป็นสมาชิกพรรคและการส่งเสริมอาชีพลักษณะดังกล่าวว่าไม่สามารถกระทำได้ พรรคผู้ถูกร้องจึงยุติการดำเนินการดังกล่าวก่อนมีการเลือกตั้ง และพรรคผู้ถูกร้องยอมรับว่าเคยซื้อดอกไม้จันทน์จากกลุ่มสมาชิกเพื่อนำไปใช้ในกิจกรรมทางการเมืองด้วย

ส่วนข้อโต้แย้งที่ว่า พยานบุคคลในสำนวนไต่สวนของผู้ร้องเคยมีสาเหตุโกรธเคืองกับพรรคผู้ถูกร้อง มาก่อนนั้น เห็นว่า ไม่ปรากฏข้อเท็จจริงว่าพยานของผู้ร้องจะได้รับประโยชน์อันใดหากพรรคผู้ถูกร้อง ถูกยุบพรรคการเมือง ยิ่งไปกว่านั้น การให้ถ้อยคำของพยานผู้ร้องลักษณะดังกล่าวอาจทำให้บุคคล ผู้กระทำความผิดรับโทษทางอาญาตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๑๐๙ แต่พยานของพรรคผู้ถูกร้อง ได้แก่ นายพีระวิทย์ เรืองลือตลภาค นางสาวชล ไม้เจริญ นางนิตยา ยอดเจริญ และ นางพัทธ์พิมล ฉิมนาคพันธ์ เป็นหรือเคยเป็นกรรมการบริหารพรรคผู้ถูกร้อง ในขณะที่พรรคผู้ถูกร้องกระทำความผิด อาจถูกเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งหากพรรคผู้ถูกร้อง ถูกยุบพรรคการเมือง และ นายบุญถาวร ปัญญาสิทธิ์ เป็นบุคคลซึ่งมีตำแหน่งในพรรคผู้ถูกร้อง อันมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดและมีส่วนได้เสียโดยตรง ชอบที่จะให้การเป็นประโยชน์แก่พรรคผู้ถูกร้อง ข้อโต้แย้งของพรรคผู้ถูกร้องและพยานของพรรคผู้ถูกร้องทั้งห้าไม่มีน้ำหนักเพียงพอรับฟังหักล้างข้อเท็จจริง ตามคำร้องของผู้ร้องได้

ดังนั้น เมื่อข้อเท็จจริงรับฟังได้ว่า หัวหน้าพรรคผู้ถูกร้องให้ นายมนัส มีชานา จุงใจประชาชน ในตำบลป่ามะคาบ อำเภอเมืองพิจิตร จังหวัดพิจิตร ให้สมัครเป็นสมาชิกพรรคผู้ถูกร้องด้วยการเชิญชวน ให้เข้าร่วมกลุ่มทำดอกไม้จันทน์โดยไม่ต้องเสียค่าบำรุงพรรคการเมือง และเสนอว่าจะซื้อวัสดุอุปกรณ์ และรับซื้อคืนในราคาดอกกละ ๑ บาท กระทั่งพรรคผู้ถูกร้องมีสมาชิกพรรคครบจำนวน ๕๐๐ คน สามารถเปิดสาขาพรรคได้ที่จังหวัดพิจิตร พฤติการณ์ดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า หัวหน้าพรรคผู้ถูกร้อง มอบหมายให้ นายมนัส มีชานา ดำเนินกิจการอันเป็นการฝ่าฝืนต่อกฎหมายจึงมีผลผูกพันพรรคผู้ถูกร้อง แม้การยุบพรรคการเมืองอาจกระทบต่อเจตนารมณ์ของกฎหมายที่ประสงค์ให้มีการเสริมสร้างพรรคการเมือง ให้มีความเข้มแข็งและอาจกระทบต่อสมาชิกพรรคผู้ถูกร้องจำนวนมากที่มีอุดมการณ์ทางการเมือง คล้ายคลึงกันและรวมตัวกันจัดตั้งเป็นพรรคการเมือง แต่การรับสมัครสมาชิกพรรคด้วยวิธีการดังกล่าว ไม่อาจส่งผลให้พรรคผู้ถูกร้องเป็นสถาบันทางการเมืองที่เข้มแข็งหรือเป็นองค์กรในระบอบประชาธิปไตย

ที่สามารถผลักดันแนวความคิดของประชาชนไปสู่การปฏิบัติได้ เพราะการสมัครเป็นสมาชิกพรรค เกิดจากการหลงเชื่อด้วยวิธีการจูงใจของพรรคผู้ถูกร้อง บุคคลที่เข้ามาเป็นสมาชิกพรรคไม่ได้ศรัทธา ในพรรคการเมือง ไม่รู้สึกว่าเป็นเจ้าของพรรค และไม่ใส่ใจที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินกิจการ ของพรรคผู้ถูกร้องอย่างแท้จริง แต่สมัครเป็นสมาชิกพรรคเพราะมุ่งหวังที่จะได้เงินจากการทำดอกไม้จันทน์ หรือประโยชน์อื่นใดที่พรรคผู้ถูกร้องให้ เสนอให้ หรือสัญญาว่าจะให้เท่านั้น ไม่ได้เป็นไปตามความมุ่งหมาย เจตนารมณ์ของเสรีภาพในการจัดตั้งพรรคการเมืองตามวิถีทางการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขและตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ กรณีมีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่า พรรคผู้ถูกร้องกระทำการฝ่าฝืนพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๓๐ อันเป็นเหตุให้ยุบพรรคผู้ถูกร้องตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๙๒ วรรคหนึ่ง (๓)

ประเด็นที่สอง คณะกรรมการบริหารพรรคผู้ถูกร้องจะถูกเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๙๒ วรรคสอง หรือไม่ เพียงใด

พิจารณาแล้วเห็นว่า พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๙๒ วรรคสอง บัญญัติในลักษณะเป็นบทบังคับว่า “เมื่อศาลรัฐธรรมนูญดำเนินการไต่สวนแล้ว มีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าพรรคการเมืองกระทำการตามวรรคหนึ่ง ให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งยุบพรรคการเมือง และเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของคณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองนั้น” เมื่อพรรคผู้ถูกร้อง กระทำการอันเป็นเหตุให้สั่งยุบพรรคผู้ถูกร้อง ศาลรัฐธรรมนูญต้องสั่งยุบพรรคผู้ถูกร้องตามพระราชบัญญัติ ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๙๒ วรรคหนึ่ง (๓) และวรรคสอง และเมื่อศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคผู้ถูกร้องแล้ว ขอบที่ศาลรัฐธรรมนูญจะมีคำสั่งให้เพิกถอน สิทธิสมัครรับเลือกตั้งของคณะกรรมการบริหารพรรคผู้ถูกร้องที่ดำรงตำแหน่งดังกล่าวอยู่ระหว่าง เดือนกันยายน ๒๕๖๑ ถึงเดือนมกราคม ๒๕๖๒ ซึ่งเป็นช่วงเวลาที่มีการกระทำอันเป็นเหตุให้ยุบพรรคผู้ถูกร้อง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๙๒ วรรคสอง

มีข้อพิจารณาต่อไปว่า เมื่อวินิจฉัยให้เพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของคณะกรรมการบริหาร พรรคผู้ถูกร้องแล้ว จะต้องเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นระยะเวลาเท่าใด เห็นว่า การกำหนด ระยะเวลาของการเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง พุทธิการณ์ในคดีสมควรกำหนดให้สอดคล้องกับ

ระยะเวลาตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๙๔ วรรคสอง ซึ่งห้ามผู้ซึ่งเคยดำรงตำแหน่งกรรมการบริหารพรรคการเมืองที่ถูกยุบและถูกเพิกถอน สิทธิสมัครรับเลือกตั้งไปจดทะเบียนพรรคการเมืองขึ้นใหม่ หรือเป็นกรรมการบริหารพรรคการเมือง หรือมีส่วนร่วมในการจัดตั้งพรรคการเมืองขึ้นใหม่อีกไม่ได้ภายในกำหนดสิบปีนับแต่วันที่พรรคการเมืองนั้นถูกยุบ ดังนั้น ให้เพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของคณะกรรมการบริหารพรรคผู้ถูกร้องที่ดำรงตำแหน่ง อยู่ในระหว่างเดือนกันยายน ๒๕๖๑ ถึงเดือนมกราคม ๒๕๖๒ ซึ่งเป็นช่วงเวลาที่มีการกระทำ อันเป็นเหตุให้ยุบพรรคผู้ถูกร้องมีกำหนดเวลาสิบปีนับแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคผู้ถูกร้อง ตามมาตรา ๙๒ วรรคสอง

ประเด็นที่สาม ผู้ซึ่งเคยดำรงตำแหน่งกรรมการบริหารของพรรคผู้ถูกร้องที่ถูกยุบและถูกเพิกถอน สิทธิสมัครรับเลือกตั้งจะไปจดทะเบียนพรรคการเมืองขึ้นใหม่ หรือเป็นกรรมการบริหารพรรคการเมือง หรือมีส่วนร่วมในการจัดตั้งพรรคการเมืองขึ้นใหม่อีกไม่ได้ภายในกำหนดสิบปีนับแต่วันที่พรรคผู้ถูกร้อง ถูกยุบตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๙๔ วรรคสอง หรือไม่

พิจารณาแล้วเห็นว่า พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๙๔ วรรคสอง บัญญัติว่า “ห้ามมิให้ผู้ซึ่งเคยดำรงตำแหน่งกรรมการบริหารของพรรคการเมือง ที่ถูกยุบและถูกเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเพราะเหตุดังกล่าว ไปจดทะเบียนพรรคการเมืองขึ้นใหม่ หรือเป็นกรรมการบริหารพรรคการเมืองหรือมีส่วนร่วมในการจัดตั้งพรรคการเมืองขึ้นใหม่อีก ทั้งนี้ ภายในกำหนดสิบปีนับแต่วันที่พรรคการเมืองนั้นถูกยุบ” บทบัญญัติแห่งกฎหมายดังกล่าวเป็นบทบัญญัติ ว่าด้วยผลของการฝ่าฝืนกฎหมาย ซึ่งมีได้ให้อำนาจแก่ศาลรัฐธรรมนูญที่จะมีคำสั่งเป็นอย่างอื่น เมื่อศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคผู้ถูกร้องและเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของคณะกรรมการบริหาร พรรคผู้ถูกร้องแล้ว ต้องให้ผู้ซึ่งเคยดำรงตำแหน่งกรรมการบริหารพรรคผู้ถูกร้องที่ดำรงตำแหน่งดังกล่าว อยู่ในระหว่างเดือนกันยายน ๒๕๖๑ ถึงเดือนมกราคม ๒๕๖๒ ซึ่งเป็นช่วงเวลาที่มีการกระทำ อันเป็นเหตุให้ยุบพรรคผู้ถูกร้องและถูกเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งไปจดทะเบียนพรรคการเมืองขึ้นใหม่ หรือเป็นกรรมการบริหารพรรคการเมืองหรือมีส่วนร่วมในการจัดตั้งพรรคการเมืองขึ้นใหม่อีกไม่ได้ ภายในกำหนดสิบปีนับแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคผู้ถูกร้องตามพระราชบัญญัติ ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๙๔ วรรคสอง

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ศาลรัฐธรรมนูญโดยมติเสียงข้างมากสั่งให้ยุบพรรคไทยรักธรรม (ผู้ถูกร้อง) ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๙๒ วรรคหนึ่ง (๓) และวรรคสอง ประกอบมาตรา ๓๐ เพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของคณะกรรมการบริหารพรรคผู้ถูกร้องที่ดำรงตำแหน่งอยู่ในระหว่างเดือนกันยายน ๒๕๖๑ ถึงเดือนมกราคม ๒๕๖๒ ซึ่งเป็นช่วงเวลาที่มีการกระทำอันเป็นเหตุให้ยุบพรรคผู้ถูกร้องตามมาตรา ๙๒ วรรคสอง มีกำหนดเวลาสิบปี นับแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคผู้ถูกร้อง และห้ามมิให้ผู้ซึ่งเคยดำรงตำแหน่งกรรมการบริหารของพรรคผู้ถูกร้องช่วงเวลาดังกล่าวไปจดทะเบียนพรรคการเมืองขึ้นใหม่ หรือเป็นกรรมการบริหารพรรคการเมือง หรือมีส่วนร่วมในการจัดตั้งพรรคการเมืองขึ้นใหม่อีกภายในกำหนดสิบปีนับแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคผู้ถูกร้องตามมาตรา ๙๔ วรรคสอง

นายวรวิทย์ กังศศิเทียม

ประธานศาลรัฐธรรมนูญ

นายทวีเกียรติ มีนะกนิษฐ

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

นายนครินทร์ เมฆไตรรัตน์

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

นายปัญญา อุดชาชน

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

นายอุดม สิทธิวิรัชธรรม

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

นายวิรุฬห์ แสงเทียน

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

นายจิรนิติ หะวานนท์

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

นายนภดล เทพพิทักษ์

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

นายบรรจงศักดิ์ วงศ์ปราชญ์

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ